

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XII.

KIMAVEC 1911.

ŠT. 9.

Vsebina:

1. <i>Cvetko Gorjančev: Pesemca o Jošku. Pesem</i>	193
2. <i>Kolesarja. Vinjeta</i>	194
3. <i>Ivo Trošt: Biserni grad. Povest</i>	194
4. <i>Dragotin Humek: Za naše risarje. Poučen spis s podobami</i>	197
5. <i>Van Rado: Črešnje. Basen</i>	199
6. <i>Silvester Košutnik: Premodre glave. Povest</i>	201
7. <i>Bohinjska Bistrica. Podoba v barvotisku</i>	204—205
8. <i>Dragotin Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s 6 podobami</i>	206
9. Pouk in zabava: <i>Gustav Štupar: Zastavica v podobah. — Rešitev Najdražja pipa. — Zrakoplov in orel. — Iz zgodovine kolere. — Zadnja Francozinja, ki je govorila z Napoleonom. — Najstarejši zvon v Dalmaciji. — Najstarejši človek na svetu. — Ljudožrci. — Količek gospoda Doropoljskega. — J. C.: Juhej, dokler smo mladi! Vinjeta</i>	213

Ali ste „Zvončku“ že pridobili novega naročnika?

Prošnja do blagih src!

Trg Mokronog je zadela grozovita nesreča. Požar je v soboto, 19. avgusta, v Mokronogu ljuto razsajal ter spravil v par urah skoraj cel trg v pepel. Zgorela so stanovanjska poslopja, hlevi, kozelci, živina, obleka, krma, žito, denar in poljedelska orodja.

Beda je nepopisna!

Prosimo torej vsa blaga srca, da priskočijo obupanim siromakom blagohotno na pomoč, da se vsaj za prvi trenotek osuše solze onim, ki z obupom zro v pepel svojih uničenih domovanj. Vsak dar, bodisi v obleki, denarju, žitu ali hrani, dobi hvaležna srca obupanih pogorelcev.

Pošiljatve hvaležno sprejema:

„Odbor za podpore potrebne pogorelce v Mokronogu“.

Za odbor:

Josip Tekavčič m. p., sodni predstojnik; Arh Fran m. p., davčni predstojnik; Ivan Hutter m. p., sodnik; Hinko Bukowitz m. p., župnik; Ivan Pirnat m. p., nadučitelj; Josip Tratar m. p., učitelj; Peter Strel m. p., trgovec; Ivan Zihlerl m. p., trgovec.

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: Engelbert Gangl, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Štev. 9.

V Ljubljani, 1. kimavca 1911.

Leto XII.

Pesemca o Jošku.

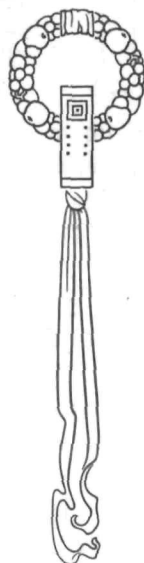
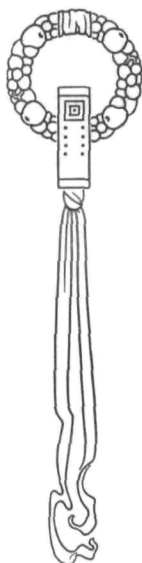
Hej, Jože, kaj te enkrat je splačalo! —
In mama kliče, kliče, mama trka,
a Jože — Jožek spi nemoten dalje,
pod mehkim koltrčkom le dalje hrka.

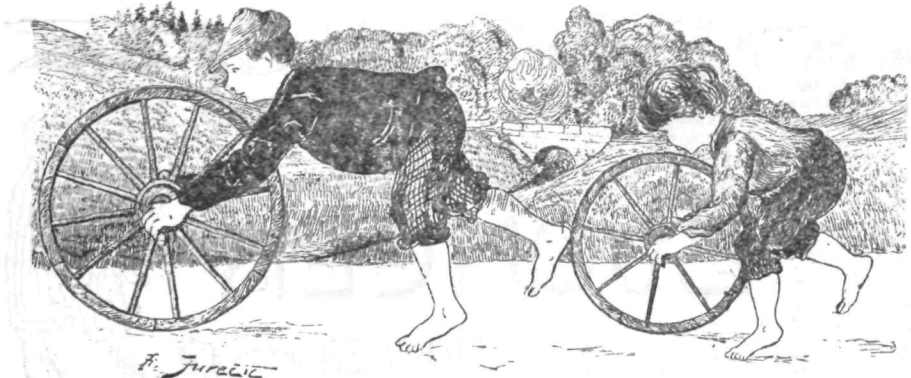
Hej, Jožek, pa te enkrat je splačalo!
Že solnce je visoko za dva Laha,
in deca tam igra se že pred hišo —
pa sreča mimo jo smeje primaha.

Košarico na rokah, majhen košek.
Poseže in prinese, glej, iz koška
in stisne vsakemu v peščico drobno
po bela dva, aj, po dva svetla groška.

In stekli so, kupili si konjičke
rdeče s platicami so, a malček,
a Jožek jih le žalostno je gledal
in lizal, cuzal si je drobni palček.

Cvetko Gorjančev.

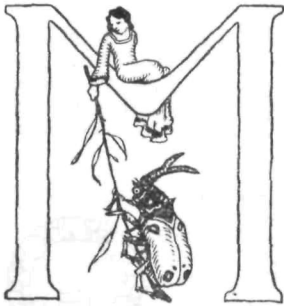

F. JURČIČ

Kolesarja.

IVO TROŠT:

Biserni grad.

ed pastirji, ki so se pred Turki skrili v jamo Pasico na Gornjem Igu, je bil tudi Gromov pastir Miko.

„Pazite tukaj,“ reče Miko tovarišem. „Če bo nevarnost, me pokličite. Grem pogledat globokeje v te prostore. Nekaj mi pravi, da s tem pomagam sebi in našim ljudem tam zunaj. Ko sem pasel tod okolo, sem že videl zgoraj na skali nad jamo gosposki opravljeno deklico moje starosti. V naročju je imela glavo grozne črne kače, ki se ji je telo gredo na solncu. Ko me je deklica ugledala, je takoj izginila kakor da se je udrla v zemljo, a kača, debela kakor žrd, je planila v to-le jamo. Strah me je bilo.

Drugič se je solnčila deklica sama brez kače. Vprašal sam jo, kaj dela. „Čakam rešitve,“ je bil odgovor, ki ga nisem umel, marveč samo debelo gledal. Zato mi je pripovedovala: „Moj oče je bil pred petsto leti gospodar mogočne graščine nad Iško vasjo, kjer še zdaj imenujete kraj Gradišče. Ko me je mama še dojila, me je z materjo vred preklel. Moja mama namreč ni bila graščakinja po rodu, marveč jo je oče izbral iz kmetiškega stanu. Kmalu jo je pa začel sumničiti, da je sporazumljena s kmeti, ki niso hoteli mirno in molče prenašati vseh krivic, ki jim jih je prizadeval moj oče. Ta sumnja pa ni bila opravičena. Moja mama ni podpirala nikogar izmen tlačanih kmetov; potezala se je samo za pravico, ki mora biti samo ena za gospoda in za kmeta. Oče ni hotel tega umeti. Njegova kletev se je uresničila: strela je z jasnega neba udarila v grad. Moja mama in jaz sva se pogreznili v to-le goro. Moj oče se je izpremenil v grozno črno kačo, ki se sme samo vsakih petsto let priti gret na solnce. Stiskani podložniki so dosegli pravico, ker so bili poslej sami svoji gospodarji. V globini pod nama zdihuje oče, obžaluje svoj greh in pričakuje rešitve.“

Vprašal sem grajsko deklico, kdaj bodo rešeni. „Teško, težko, da bomo kdaj. Moral bi priti mladenič edenindvajsetih let, še nedolžen in s trnjevo, o Božiču ozelenelo in ocvetelo enoletno mladiko na Sveti večer o polnoči, ko po vsem svetu pojo zahvalno pesem. S tisto šibico bi moral udariti mojega očeta trikrat po glavi. On, mama in jaz bi bili rešeni prokletstva. Iz bisernega gradu, kjer zdaj bivava midve, bi zopet prišli na zemljo in tukaj končali življenje, ki nam je bilo odmerjeno. Vse naše nekdanje bogastvo, tudi biserni grad bi dobil oni mladenič in mene za nevesto. Toda ko bi se bližal črni kači, bi moral ves čas molčati in niti za prst se ne bi smel umakniti. Ko bi udaril tretjič kačo s trnjevo sočno in cvetočo mladiko po glavi, bi moral odgovoriti: „Oba sva Adamovega rodu.“ Ako bi to storil prej, ako bi odgovoril kaj drugega ali bi celo bežal, gorje njemu in nam! Biserni grad, poln zlata in srebra, bi se podrl nanj; mi bi pa morali čakati drugega rešitelja zopet petsto let ali pa do sodnjega dne.“

In kakor prvič je grajska deklica izginila tudi sedaj brez sledu.

Ko je Miko končal, je vse prevzel strah. Branili so Miku naprej v podzemeljsko jamo. A ni se jim vdal. Debel koren je imel že prej izdolben. Doma ga je nalil s topljeno mastjo, na sredo zalil stenj in skrivaje potisnil v žep. Sedaj ga je prižgal in pogumno stopal naprej. Dva ali trije tovariši so šli nekaj časa za njim. Ko so videli, da ne opravijo ničesar, so se vrnili po mokrotnem potu nazaj k izhodu. Miko je šel dalje v neznanе kraje. Jama je bila vedno lepša, večja in svetlejša. Po skalah na levo in desno so se lesketali svetli biseri, od stropa so visele dolge in debele sveče, najmanj stokrat tolike kakor o Božiču od slamnate strehe. Miko ni niti opazil, kdaj so ga ostavili tovariši. Kakor v gozdu med preprostimi debli se je s težavo pomikal med svetlimi stebri, ki so se tuintam dotikali stropa. Hitel je, da bi bil že skoro blizu bisernega gradu. Niti spomnil se ni, da leži globoko pod gradom črna kača — hudobni graščak, ki ga lahko zgrabi in stere prej, nego se izvrši rešitev.

Komaj je čakal, da ugleda grajsko devico ter jo vpraša, če bi mogel on letos o Božiču rešiti njo in njena roditelja. Zdelo se mu je, da jo že vidi, kako mu razlaga vsa vesela, kaj treba ukreniti, da doseže rešitev in pridobi neizmerno bogastvo. Ob tej misli je čutil v sebi toliko junaštva, da bi se prav nič ne bal črne kače. Saj bi bila rešitev največja sreča njemu — graščaku. Zato je že naprej razdelil pridobljene zaklade: sv. Lenartu na čast bi sezidal v domači vasi krasno cerkev. V nji bi se brala vsak dan sv. maša za graščaka in njegovo družino. Drugi del bi pustil svojim staršem ostalo bi obdržal zase, da bi pomagal ubožcem.

Srce se mu je že topilo v prihodnji sreči, ko bo lahko pomagal mnogim siromakom, ki so jim Turki pobrali imetje. Ogledeval je podzemeljsko krasoto in spoznaval, da jo šele sedaj prav umevā. Vse se je kar utrinjalo v raznobojnih bisernih, v srebru, zlatu in škrlatu. Toda začelo je Mika vendar biti strah. Na to prej ni mislil: koren s svečavo je bil že malone — prazen. Luč mu je dogorevala, a on tukaj sam. Oziral se je strahoma okolo sebe in opazil, da že davno ni ves ta blišč svetloba njegovega korena; koren je

bil prava kresnica proti solncu ob tej razsvetljavi. Zato se je kmalu potolažil in odložil misel o vrnitvi. Kako ne? V najkrasnejši bliščobi se je svital nedaleč pred njim biserni grad. Sedaj mu je bilo samo žal, da ni kar danes vzel s seboj trnjeve ozelenele in pred Božičem ocvetele mladike, žal mu je bilo, da ni danes Sveti večer. Srce je hrepenelo le naprej, naprej . . . Bliščoba ga je popolnoma omamila. Kakor solnce se je lesketal grad in kakor mavrica njegovo obličje. Visoko gori na oknu pa je slonela grajska hči in mu veselo kimala, naj se le približa. Šel je in čutil, da stopa vedno lažje.

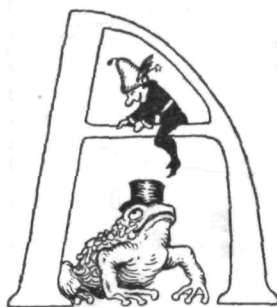
„Tako se vedi, kakor sem te učila,“ je slišal Miko glas iz visoke line in veselo zamahnil s klobukom, češ, zame nič strahu! Od gradu iz biserov, zlata in srebra v nepopisni bliščavi ga je ločil samo še visok most. Preko njega je moral v grad, drugod ni bilo dohoda. Kar ugleda pastir pod mostom grozno pošast, ki preži, da plane nanj, ko položi nogo na most. Ogenj, žveplo in smrad je puhalo proti njemu, da je bil kmalu ves v dimu. Slišal je tudi glasove: „Tistega rodu si kakor ona, ki sem jo preklel. Ti me ne boš rešil. Ne maram!“ Po teh besedah plane kača proti hlapčku, da ga požre, in Miko se boječe umakne, najsi je imel ves čas ne samo na misli, marveč tudi na jeziku odgovor, ki ga je naučila grajska devica: „Tistega rodu sem kakor ti — po Adamu.“ S tem bi bil kačo ukrotil: v zadregi bi bila, zakaj graščak bi vendar moral pomisliti, da smo vsi ljudje Adamovi otroci. Priznal bi svojo zmoto in se rešil. Boga bi prosil oprostitev in milosti. Toda Miko se je umaknil, in vse je bilo izgubljeno — tudi on. Zagrmelo je, kakor da se podira Krim. Biserni grad je izginil, okolo hlapčka je bila neprodirna tema — gluha noč. Ležal je vznak na vlažnih tleh in samega sebe otipaval, če je še živ. To je bilo sicer res, a zato njegova zadrega tem večja: koren z gorivom je ležal prazen poleg njega, glasu od nikoder. Miko je klical na pomoč, pa ni njegov glas prodril nikamor. Čutil je, da je sedajle uklet tudi on sam. Bridko je obžaloval svojo nerodnost, da ni izgovoril tistih besed o pravem času. Morda bi se dalo kaj doseči letos o Božiču. Premišljal je nesrečne duše, ki trpe že stoinsto let v tej globini, in vsi trije so se mu zasmilili v srce: hči in njena roditelja. Ko bi jih bil le rešil! Nič več mu ni bilo za bogastvo.

Kar zagleda pred seboj deklico — grajsko hčer. Plamenico je imela v roki in črno je bila oblečena. Velela mu je, naj gre za njo in govorila besede: „Srce imaš dobro, srce, a vse drugo je s teboj bolj pomalem. Ti si bil prvi, ki si poizkusil našo rešitev. Zato ti pokažem pot iz te globine. Mi ne bomo še rešeni. Morda nikoli.“ Miko je stopal za njo, pa je videl deklico vedno bolj daleč pred seboj in njeno plamenico vedno manjšo. Že zavpije: „Počakaj!“ ker je bila tema okolo njega, ko ugleda pred seboj veliko razpoko, ki se mu je skozi njo nasproti smejal beli dan. Stopil je iz gore in videl, da je visoko gori v Krimu. Razpoka za njim se je zaprla. Pod Mikom v dolini je samevala cerkvena sv. Lenarta, poleg nje pogorela vas. Vaščani so gonili živino iz gozda, Miko je pomagal. Šel je tudi obiskat tovariše v Pasici in pripovedoval, kaj je videl in doživel v Krimovi notranjščini, pa mu vaščani niso verjeli.

DRAGOTIN HUMEK:

Za naše risarje.

li mislite, da bo gospod Sič hud, če mu tako-le uidem v njegov zelnik? Ej, gotovo ne, saj sva dobra prijatelja, in on gotovo nima časa, da bi vas v vsaki „Zvončkovi“ številki učil risanja. Pa mu pomorem.

In ali bo prav vam, ko vam bom govoril o risanju s svinčnikom? Saj tako ljubite barve. Oh, barve! A čakajte vi, ki imate tistih barvastih gumbov in čopičev in skledic in ki mažete, kjer je treba in kjer ni treba. Povem vam, da je mnogo pridnih otrok, ki komaj zmorejo košček svinčnika, pa bi tudi radi risali. Tem govorim danes. In tudi vam.

Da me bodete laglje razumeli, vam kar razložim posamezne podobe, ki jih imate natisnjene tu poleg.

1. Vodoravne črte vlečemo navadno od leve proti desni v eni potezi. Izkrajja počasi, ko se privadimo, hitreje. V tem gibljemo vso roko do rame, ne pa samo v zapestju.

2. Če hočemo potegniti navpičnico, iztegnemo roko in primemo svinčnik tako, da kaže povprek od leve proti desni. Nato potegnemo vso črto v eni potezi in z vso roko.

3. Poševnice vlečemo od leve spodaj proti desni navzgor ali pa od leve zgoraj proti desni navzdol. V prvem slučaju je obrnjen svinčnik z neobrezanim koncem proti desni navzdol, sicer pa proti desni navzgor.

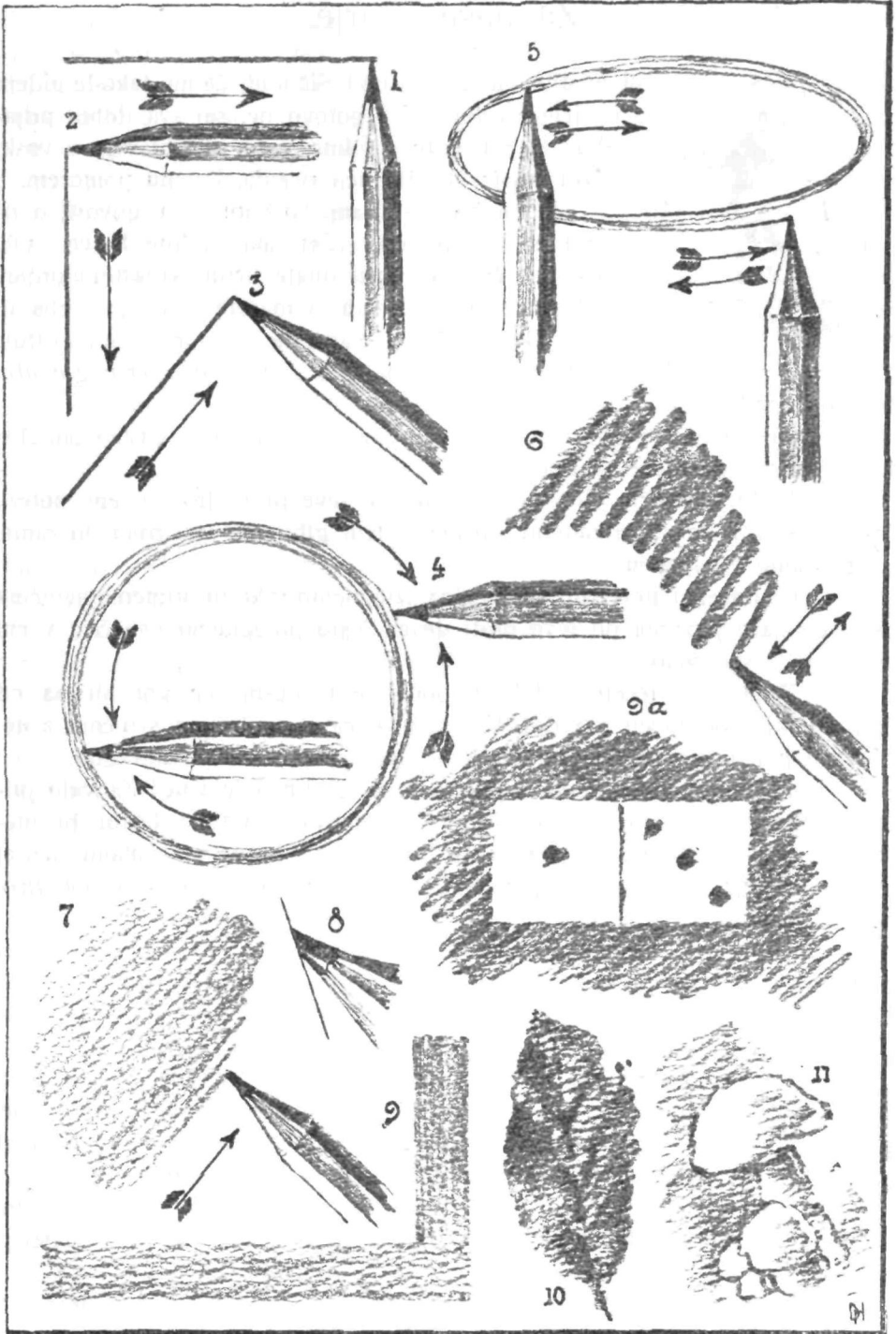
4. Tudi krog potegnemo s prosto roko. A treba je vaje! Za vajo primite svinčnik kakor pri navpičnih črtah in gibljite vso roko kakor bi mešali juho na krožniku. Delajte velike in majhne kroge v zamahu naprej in nazaj. Krog narišemo najlagje tako, da potegnemo najprej levo polovico, nato pa desno.

5. Ali veste, kako se imenuje tak-le potlačen krog? Če vam še ni nihče povedal tega, povem vam pa jaz, da je to elipsa. Pri risanju ležečih elips držite svinčnik kakor pri vodoravnih črtah; stoječe elipse rišemo tako, kakor sem pokazal pri krogu.

6. Če hočemo narisati kak predmet, ni zadosti, da bi narisali samo nekoliko črt. Lepo je, če znamo narisati telesne ploskve svetle ali temne, kakršne se nam vidijo v resnici. Zato podrgnemo s svinčnikom nekolikokrat po papirju, da se na eni strani obrabi in da dela široke medle črte.

7. S takimi črtami lahko napolnimo ploske kakor z barvo in s čopičem. Čimbolj pritisnemo, tembolj temna je ploskev. Boljše pa je, da prekrijemo ploskev dvakrat ali trikrat in ne pritiskamo preveč.

8. V tem ne smemo vrteti svinčnika, da se rabi samo z ene strani. In črte morajo ležati lepo tesno druga ob drugi. Seveda je treba v to mnogo vaje, a kaj de to pridnemu človeku, ki bi rad znal!

9. Temne predmete rišemo vobče tako, da potegnemo najprej z lahki potezami robove, nato pa napolnimo ploskve s svinčnikom. Pri tem glejmo, da bo narisani predmet v svetlih in temnih ploskvah kolikormoči podoben naravnemu predmetu. Tako poizkusite narisati zvezkov ovitek, ravnilo, tablico s svetlim okvirjem, lestvo, plot, desko na razpotju, grebljico, kladivo, klešče, sekiro, nož, lopato, uro, škripec i. t. d.

9 a. Marsikak predmet je tako svetel, da ga vidimo dobro le tedaj, če ga položimo na temno ozadje. Take predmete moramo tudi risati tako, da jim naredimo ozadje. Tako lahko narišete list belega papirja, zvezkov ovitek z belim ščitkom, rutico z obrobkom, pisemski ovitek, stenski koledarček, ogledalo z okvirjem, bel stolpič s temno streho, v ozadju drevje, stensko uro s številnico i. t. d. Vse predmete rišite najprej tako, da se jim vidi samo sprednja stran.

10. Če hočemo hitro narisati kak predmet, ga narišemo samo v glavnih potezah s prav mehkiimi, ravnimi črtami. Vobče moramo imeti za risanje po naravnih predmetih mehak svinčnik, ki ne sme biti ostro obrezan.

Končavam za danes. A onim, ki jih zanima risanje s svinčnikom, povem prihodnjič še kaj.

VAN RADO:

Črešnje.

a vrtu je stala košata črešnja belica. Mirno je stala, ne diha ni bilo od nje; le tuintam je zašuštelo sočno listje in si tajinstveno namigavalo: „Na moji vejici se že rdečijo; kaj pa pri tebi, sosed?“

„Tudi že,“ mu odgovori, „a tam-le doli med našimi bratci ob debelu so še vse zelene.“

„Govoriš prav, bodo pa tudi pozneje obrane in pozobane kakor me,“ mu zastavi besedo.

„Pst, pst, lepo tiho!“ viknejo listi na sosedni vejici, „zakrijmo svoje rdečelične sestrice, ne sme jih zapaziti oko tega paglavca, ki tod lazi in se radovedno ozira po materi črešnji.“ In listi so zakrili mili obrazek svojih sestric.

* * *

S hišnega slemena je priletel vrabec, sedel na vejico vrh drevesa ter veselo začivkal: „Oje! Glejte, glejte, so že!“ Zletel je z vrha na vejico ob strani koša in pikal s kljunčkom zardelo črešnjo. „A kaj pa to? Lepa si, lepa, a trda si še, nič ne bo sladkega zobanja!“

Osramočen je odletel, a vradci, ki so se solnčili na bližnji jablani, pa v smeh: „Glej sladkosneda, ukanilo ga je.“ Sladkosned se je ves srdit zalotel v jato zasmehovalcev ter zavpil: „Molčite, bebe, saj nič ne veste!“

Vrabci tovariši so prestrašeno odleteli, kimajoč z debelimi glavami: „He, kako se je razljutil!“

* * *

Minilo je nekaj dni, in vrabček sladkosned jo spet primaha k črešnji, se zaziblje na vejici in kljune po črešnji. „Joj!“ je zavpila zala črešnja, „moje lice!“

A vrabček ni nehal; trgal je kos za kosom zlahtnega mesa ter ga zaužival s slastjo. Vsa solzna je padla črešnja na tla v travo in se bridko jokala; listi, zeleni bratci, pa so žalovali za njo.

Jokala je sestrice, vzel ji je mlado življenje. Od same žalosti je lezla črešnja v gube in se sušila. Pa prišle so mravljice po poti, zaduhalo je po slaščici; iskale so in slednjič našle ovelo črešnjo. Lezle so po nji, jo božale s tipalnicami in nožicami ter pile sladko medico. Ubožici je ostalo le koščičasto srce.

* * *

Vrabček na veji ni nehal; črešnjo za črešnjo je ošinil z ostrim kljunom in jim jemal mlado življenje.

A ni bil dolgo sam; videli so ga vrabci po bližnjih drevesih. Živo čivkaje so prileteli, zahotelo se jim je nekaj dobrega za pod kljunček. Bilo je vpitja in besedičenja na črešnji, da je odmevalo daleč naokolo. Slišale so tudi vrane na polju. Vzdignile so se v zrak in priplule do veselih vrabcev; obletavale so črešnjo, naposled sedle nanjo, in začelo se je veselo gostovanje.

Prepirljivi vrabci in ošabne vrane so obirali, da so listi v strahu trepetali: „Kaj pa ostane za gospodarja tega vrta?“

Mlada, dobro rejena vrana pa zine s širokim kljunom:

„Kra, kra!
Sladka piča nam je ta,
kra, kra!
Nič gospodarju se ne da.
Kra, kra!“

Ali gospodar je vrano slišal, šel v sobo, snel puško s stene, jo nabil z drobnim svincem, se tiho primuzal kot maček, pomeril in ustrelil.

Padla je širokoustna vrana, z njo pa vrabček sladkosned s prestreljeno perutjo.

Oba je gospodar pobral, rekoč: „Snedla sta mi črešnje; tebe, vrana, pa bo naš pes, tebe, vrabček, pa naša muca žarnooka.“

In odšel je z vrta.

PRILOGA

ZVONČKU

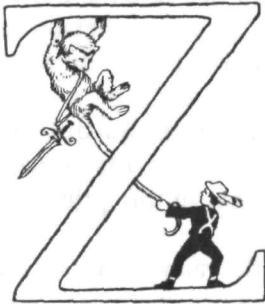

SILVESTER KOŠUTNIK:

Premodre glave.

Po narodni smešnici.

XXIV.

abržani so bili kot veleumne glavice povsod za napredek. Zanimali so se za vse najnovejše iznajdbe, za koristne naprave in važna podjetja.

Nekoč bero v časopisu, da se bo v glavnem mestu vršila svetovna razstava. Debelo tiskan oklic je vabil vse državljane, naj se po svoji največji možnosti udeleže te razstave z raznimi predmeti in izdelki bistrega uma in spretne roke, češ, svet se načudi napredku premile domovine. Ta oklic je modre

Zabržane silno zbodel v oči in jih dregnil med rebra; vsakemu, ki ga je čital prvič, se je nekaj časa vrtelo po glavi.

Kmalu nisi po Zabrdu slišal druge govornice kakor te o razstavi in kaj bi naj tudi iz slavnega Zabrda poslali na njo. Bilo je napornega modrovanja na stote, in vaščani so zaradi globokih misli kakor pijani tavalj okolo. Najhujši časi so z navedenim oklicem napočili seveda županu in njegovim odbornikom. Samih skrbi so se potili noč in dan, in če bi bil v vas prišel tujec, bi bil vsako hišo, v kateri je bival kak občinski odbornik, takoj spoznal po žepnih robcih, ki so se — mokri zaradi vednega obrisavanja potu — sušili na solncu. V nekaterih dneh je vsak vaščan najmanj petindvajsetkrat pretaknil vse kote svoje hiše in najmanj tridesetkrat premetal vse predmete, da bi našel nekaj, kar bi bilo vredno poslati na razstavo.

Toda minil je dan za dnevom, a Zabržani niso s svojim modrovanjem prišli niti za pol koraka naprej. Ker se pa zadeva ni dala več odlagati, skliče župan običajno občinsko sejo. Ob določeni uri — ne minute prej,

ne minute pozneje — se začnejo zbirati veljaki. Toda kakšni so! Obleka jim plahta po medlem telesu, v obrazih pa na prvi pogled ne opaziš drugega kakor koničaste brade, velike nosove in zabuhle oči ker tuintam še kakšne tožno povešene brke. Saj so se pa tudi smilili svojim sovaščanom.

Ko je župan prečital oklic in tako posredno napovedal dnevni red tokratne seje, se obrne do zbranih s sledečimi besedami:

Dragi tovariši! Če si pogledamo drug drugemu v obraz, moramo reči, da smo se močno izpremenili po svoji zunanosti. Naši prej okrogli in rejeni obrazi, ki so bili nekaka živa slika zabiške blaginje, so postali dolgi in suhi, naše prej živahne in za vaški blagor se iskreče oči so postale kalne, zabuhle in rdeče in edino, čemur se čudim, je še to, da nismo k današnji seji prišli vsi s sivimi lasmi. Današnje naše zborovanje je jako važnega pomena — ne toliko v denarnem kakor v častnem oziru. Vprašam vas, kaj naj pošljemo v glavno mesto na razstavo, da pokažemo svetu, kako smo tudi mi koristni člani človeške družbe? Tovariši — premišlujte! Ti, sluga, pa pojdi med zunaj čakajoče občinstvo in mu naznani, da se tudi ono lahko po posameznih možeh udeleži zborovanja z modrimi in dobrimi nasveti ali predlogi!“

Po dvorani se je začelo modrovanje in premišljevanje. In kako so možakarji napenjali svoje možgane! Prvi se je trkal s skrčenim členom drugega prsta po čelu kakor bi drobil laške lešnike; drugi je škrtal z zobmi kakor bi brusil šivanke; tretji je zavijal oči kakor bi umetal smetano, a četrti je stokal in zdihoval, kakor bi mu kdo živemu odiral kožo s podplatov. Toda naj je mislil in se mučil drug bolj od drugega — čez eno uro so bili ravno tako daleč kakor pred zborovanjem. Županu, katerega duševni kolovrat tudi ni hotel danes presti, je jelo postajati zdaj vroče, zdaj mrzlo. Kaj poreče občinstvo, če odbor ne skuha nič pametnega in ne pride do nikakega sklepa?

Ko je bila sila že na vrhuncu, se sliši znanj pred dvorano glasen hrum. Odbornikom začnejo lasje vstajati kvišku. Ali je morda občinstvo postalo že nevoljno zaradi dolgega čakanja?

Strah je bil prazen. Odpro se namreč vrata, in v dvorano prisopiha vaški krojač. Ko potegne sapo šestkrat vase in jo petkrat izdahne, začne na polna pljuča govoriti tako le:

„Visokoslavni občinski možje! Ne usojam se, da bi vam hotel dati kak nasvet ali vas hotel motiti v naših velemodrih ukrepih, toda v najnovejšem slučaju glede svetovne razstave bi vam pa vendar rad nekaj povedal. Kolikor me poznate, ste gotovo vsi prepričani, da sem najboljši krojač na svetu. Kot tak moram imeti svoje možgane v pravem predalu in ni mi dovolj, da bi samo modroval, ali vtaknem nit v šivanko ali nataknem šivanko na nit, ampak zanimati me morajo tudi druge reči, ki sodijo v mojo stroko. Tako sem svoječasno čital, da so v prejšnjih časih na Jutrovem nosili suknje brez šiva. Kake so te suknje, si na primer mislim; so pač bržčas brez vse oblike in bolj ogrinjačam podobne. Pa se mi je rodila misel: glej, suknje s šivom so pač le suknje; a suknja s šivom, šivana ce-

lotno le z eno — seveda primeroma jako dolgo nitjo — to bi pa bilo res nekaj posebnega. Taka suknja bi bila vredna, da bi jo poslali na razstavo. Moja misel je izredna in imenitna in zagotovljen sem, da bi se zabrska suknja z veliko slavo odlikovala od drugih razstavljenih predmetov.“

Veselje, ki je zavladalo po dvorani, se ne da popisati. Župan je ginjen objel krojača in ga zval svojega najboljšega prijatelja; drugi odborniki pa so po eni nogi ali po dveh — kakor so ravno mogli — poskakovali okolo nju in neprestano ploskali z rokami. Splošno veselje se je razširilo iz dvorane tudi med zunaj čakajoče ljudstvo, in naposled nisi vedel, ali znajo v dvorani bolje skakati ali zunaj nje. Ko je bilo veselja za obilno mero dovolj in je nekaterim začelo pomanjkovati sape ter so drugim upešale noge, je polegel hrum in prenehalo je gibanje, kakor se pomiri valovje, kadar potihne veter.

Prvi je dobil sapo župan in ko je svoje svetovalce natiral na svoje prostore, je zaključil velepomembno sejo z besedami:

„Naš slavni krojač Pikpikec nam je danes na prav veleumen način pomagal iz zadrege. Suknja, šivana le z eno nitjo, bo na svetovni razstavi gotovo vlekla vse oči nase in vso pozornost na naš vrli Zabrd. V veliko čast si štejem, da imam srečo biti župan najslavnejšega kraja na svetu. Vendar bi v zadevi naše suknje še nekaj pripomnil. Da se bo namreč nit dobro poznala, bi predlagal, da vzamemo sukno prav tanko in svetlomodre barve, nit pa precej debelo in rdečo. Ti dve barvi si že na prvi pogled močno nasprotujeta, in mislim, da vam je moj nasvet celo po okusu. V prvi vrsti seveda vprašam našega krojača, ker sodi zadeva v njegovo stroko, v drugi vrsti pa vprašam vas odbornike, in če mi vsi pritrdite, zaključim sejo in želim, da bi se gospod Pikpikec takoj jutri lotil svojega velevažnega dela!“

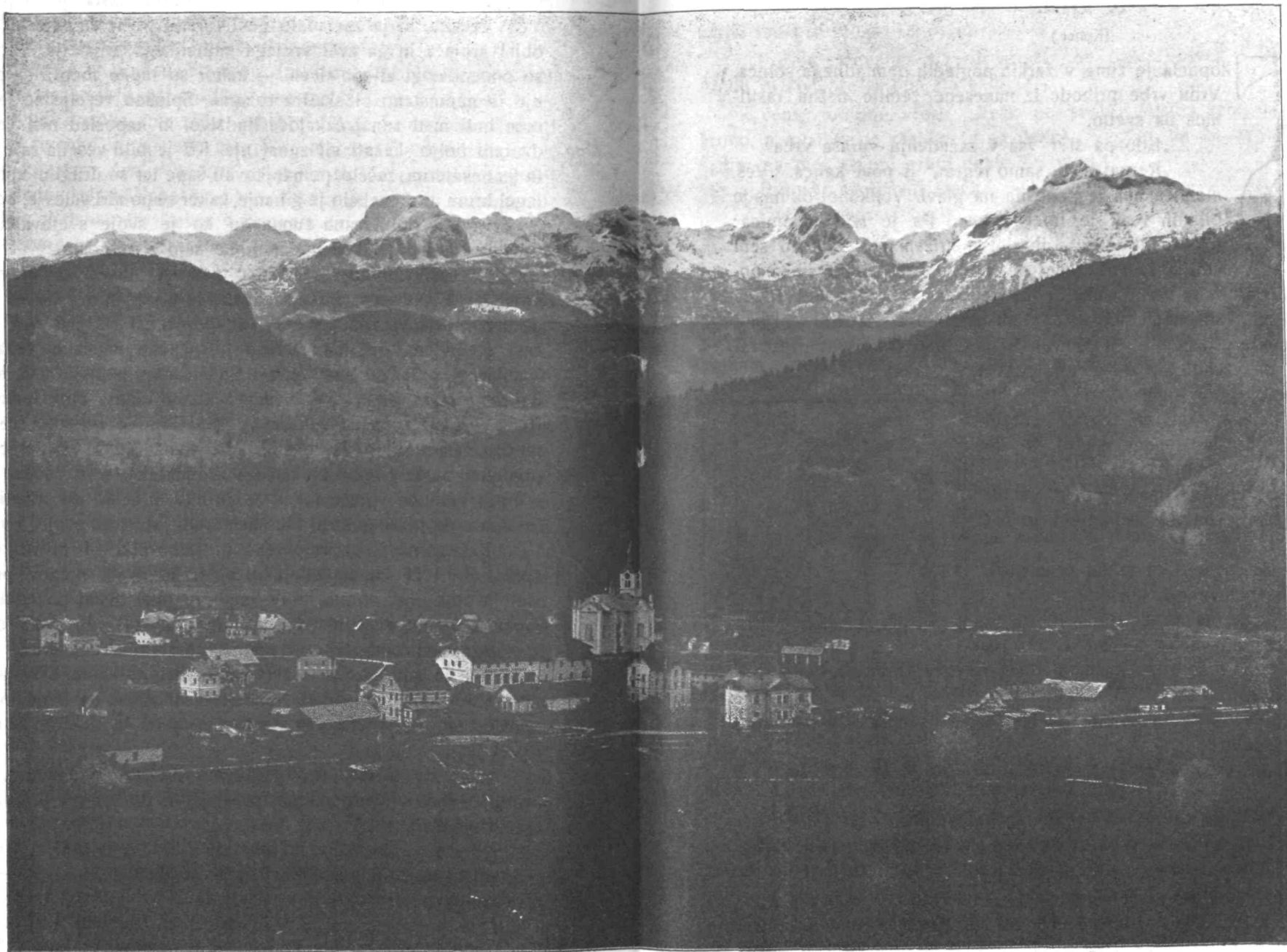
Kakor žrjavi zakriče krojač in odborniki in pritrdijo županovem nasvetu. Že hoče župan zaključiti sejo, ko skoči njegov prvi svetovalec na stol in zine prav široko, prav kakor bi imel nekaj povedati. Vse se pozorno obrne k njemu, a prvič enkrat samo zato, da vidi, kako se je preveč razvneti možicelj kakor ščurek pognal po tleh. Stol, zaradi starosti že precej nadležen, je namreč šel iz sklepov in nehote zaprašil veljaka ob tla. Ko so postrežljive roke pomagale ponesrečencu zopet na noge in mu postregle z močnejšim podstavkom, je svetovalec zinil še enkrat, a tokrat ne zaman. Rekel je:

„Ker nas je naš občespoštovani mojster Pikpikec na prav prebrisan način rešil iz mučne zadrege, predlagam, da ga pri prihodnji seji izvolimo za častnega občana.“

„Tako je prav!“ se oglase odborniki navdušeni, „kar danes velja — kar danes ga izvolimo! Pikpikec je od danes naprej častni občan slavnega Zabrda. Živio — živio!“

(Konec te pravljice prihodnjič.)

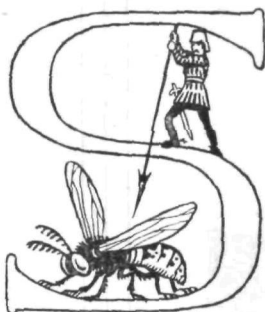
Bohinjska Bistrica,
v ozadju na desno Triglav (2865 m).

DRAGOTIN HUMEK:

Majka priroda pripoveduje.

6. Vrba.

(Konec.)

Skopnela je zima v žarkih pogledih pomladnega solnca. Vrhu vrbe pribode iz nanesene zemlje nežna rastlina na svetlo.

„Kdo pa si?“ vsa v začudenju vpraša vrba.

„Regrat sem, samo regrat,“ ji pove kalica. „Veš, mamica nas je nanosila na glavi. Veliko otrok nas je bilo in vsak je imel jadrce. Pa je rekla mamica: ‚Zletite otročiči moji, zletite križemsvet! Zadosti sem storila za vas, sedaj ne morem več. Zletite in si poiščite novo domovje.‘ In je zavel veter in nas je raznesel križemsvet. Mene je zalotil dež in mi je razmočil jadrce, da sem ostal tu-le. Začutil sem pod seboj grudico zemlje. Pozneje so jo zanesli še več. Vso zimo me je varoval sneg, sedaj sem pa vzkalil. To ti je moja povest.“

„Lepa povest,“ pravi šipek.

„Lepa ali nelepa,“ odvrne regrat. „Skrbi me samo, kako se bo nadaljevalo vse to. Oh, ko bi bil vsaj spodaj na zemlji!“

„Pomorem ti, kolikor imam moči,“ ga tolaži vrba. „Veš, sama sem vsa nebojgljena in nesrečna.“

„Prav hvaležen sem ti za toliko prijaznost, a bojim se, da ne boš mogla storiti mnogo.“

„Vem, kaj ti je na srcu. Bojiš se, da te ožge solnce. Imela sem veliko, senčno krono, pa so mi jo vzeli. Pognale so sicer nove mladike, in rada jih imam, čeprav ne dajejo mnogo sence.“

„Hej, solnca se pa že ne bojim. Kar sije naj in pripeka in pali! Samo da imam dovolj zemlje.“

„Če hoče imeti vrba na glavi cvetično gredo, naj si preskrbi zemlje,“ se oglasi hrast.

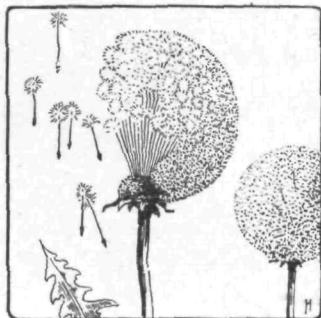
„Saj imam nekoliko zemlje na glavi,“ se brani vrba.

„Da,“ pritrdi regrat, „a mislim, da je bo premalo. Ko dorastem, imam veliko korenino, ki sega pedenj globoko v zemljo.“

„Prava reč to,“ se posmehuje hrast.

Vrba molči in razmišlja. Šipek pravi, naj bi regrat le ostal in pripoveduje o vrbi, da je dobra tetka. Bezeg tolaži oba, hrast pa meni zadirkasto, da od tako-le obglavljene vrbe ni pričakovati mnogo.

„Zvedel si mojo povest, dragi regrat,“ se naposled oglasi vrba. „Poslušaj dalje.“

„Čul sem tvojo žalostno zgodbo in vidim, da ti je hudo med tako gospodo.“

„Ne govori o jagnedih! Priznam, da jim delam neprilike.“

„Vse časti pa le še ni izgubila,“ šepne jagned svojemu sosеду, in tovariši mu pritrjujejo.

„Preveč razmišljaš o svoji usodi,“ se oglasi bezeg „Pozabi vse ne-zgode in živi brezskrbno tjavendan.“

„Vem,“ odvrne vrba. „Vsak po svoje. Mislila sem, da dobim novo krono, a mladike le rastejo in so daljše. Več ni da bi zahtevala od njih. Čutim pa tudi, da mi prhni deblo pri vrhu.“

„Prhni?“ se začudi šipek.

„Gnije,“ popravi hrast.

„Ha, to je jako slabo!“ zakliče bezeg.

„Najgloblje skrivnosti razčvekava po svetu,“ se jezijo jagnedi.

„Pa bodi,“ jih zavrne vrba. „Pomagati si ne morem. Kako neki? Na glavi mi stoji vse poletje voda in pozimi sneg. Gostje so nanесли blata, in mrtvo listje gnije v kotanji. Ali se čudite, da prhni tudi moj les in da je kotanja čezdalje večja? Poletim dobim novih gostov. Množila se bo zemlja

in tudi listja bo jeseni zopet dovolj. Deževnico imam tudi v svojem vrtiču. Bog vedi, kako je prišla semkaj. Znabiti jo je izgubila ptica iz kljuna. In pridna je deževnica. Zvenelo listje vlačí v zemljo in jo gnoji. Ne govorila bi sicer o teh stvareh, a zasmilil se mi je regrat. Ko ga je usoda zanesla k meni, ne pustim, da bi poginil v obupu.“

„Čudno drevo je ta vrba,“ pravi hrast.

„Jako čudno drevo,“ pritrди šipek

Regrat se pa klanja vrbi: „Srčna ti hvala!

Zadosti mi je, če živim dotlej, da odredim deco in jo razpošljem z vetrom po svetu. Tedaj je dopolnjeno moje delo. Morebiti ostane kdo mojih naslednikov tu pri tebi.“

„O, kar ostane naj!“

Šipek jo tolaži in bezeg. — Regrat se pomenjkuje z njo. — „In iz našega rodu je! Fej!“ se jezi prvi jagned.

„Fej, fej, fej!“ odgovarjajo po vrsti sosede v drevoredu.

Noč ziblje zemljo, in v jagnedih je potihnilo šuštenje. Le hrast še bdi na gričku in kliče vrbo: „Hej, ali spiš?“

„Spala bi, a ne morem. V glavi mi šumi, in voda mi cedi globlje in globlje v deblo. Vsa mrka sem in nesrečna.“

„Loteva se te šupljivost. Votla postaneš od vrha do tal.“

„In kako naj si pomorem? Sojeno je!“

„Veš, soseda, nisi mi prirasla k srcu.“

„Žalila te nisem nikdar.“

„Ej, pa si se izkrajaj vedla tako samosvoje. Tisto s potaknjenci, veš? A smiliš se mi vseeno. Čuvaj se, čuvaj nevarne bolezni!“

„No, in kaj naj počnem, da odženem grozečo nevarnost?“

„Tega pa ne vem. Vem pa, da imam strica, ki je neznansko star in skozinskoz votel in šupel. Povem ti, da živi strašno življenje. Pravzaprav ga ni drugega kot skorja. V zemlji ima le še eno napol preperelo korenino in nad zemljo prav gor v vrhu edino zeleno vejo. Vse drugo so krivenčaste grče, vse preluknjane in črvice, pa votlo deblo, polno netopirjev in skovirjev.“

„V tolažbo mi je to. Jagnedi imajo mene med seboj, v tvojem redu je pa oni votljak. Vsi ne moremo biti popolni.“

„Naprosi ptice, da odnesejo mokro zemljo in drugo, kar imaš v glavi.“

„A voda? In regrat, ki je komaj jel živeti? Ne pustim, da bi umrl. Še mi zelenijo veje in korenine srkajo hrano kakor nekdanj.“

„Čuvaj se, ti pravim!“ Pa zadremlje hrast.

*

Čas beži divji beg, in leta lovijo drugo drugega.

Kotanja se je že globoko vjedla v vrbo, in gostov je leto za letom več. Na pomlad požene na vrbi nova kal.

„Kdo si?“ vprašuje vrba.

„Jagoda sem, imenitna rastlina,“ odgovarja neznanka. „Sestrice rastejo tam-le na grajskem vrtu.“

„Kdo ve, kje si se vzela.“

Pozneje se oglasi na vrbi vrsta novih gostov. Regrat se je kar stalno naselil. Vrhu vrbe je lepo pisana gredica. Nad njo brnijo čebele in odnašajo med domov v panj. Metuljčki pijančki pa sproti popijejo medico. Čemu bi spravljali, ko morajo pa tako hitro umreti?

„Ko bi le vedela, odkod je vsa ta sreča,“ često povprašuje vrba.

„Čemu vprašuješ?“ pravi bezeg. „Okleni se sreče in uživaj jo!“

„Veselo starost doživiš,“ prerokuje šipek.

„In deblo ti je boljbolj votlo,“ mrmra hrast. „Le misli na mojega strica!“

„Prav prifrknjena je že,“ de zaničljivo sosed jagned.

„Prifrknjena, prifrknjena!“ vrši po drevoredu.

Nekega poletnega dne prileti kos ves preplašen na vrbo in se skrije v zelenju. „Skoraj bi bilo po meni,“ pripoveduje vrbi. „Graščakov poniglavec že ves dan lazi za menoj s puško.“

„Če bi te bil ustrelil, bi imel vsaj hitro smrt,“ ga tolaži vrba.

„Pa nečem smrti! Rajši naj me ujame v grmu. V kletki bi se vsaj tolažil, da uidem kdaj.“

„Tudi jaz umiram tako-le polagoma. Oj, in tako rada imam življenje. Hvaležna sem ljubim gostom, ki me razveseljujejo v težkih urah. Bog vedi, odkod se jih je vzelo toliko?“

„To ti pa prav lahko povem. Glej, veliko sem jih nanesel jaz, nekaj tudi moji krilati tovariši. Reprat ti je že pravil svojo povest.“

In kos pripoveduje zavzeti vrbi, kako je zobal na grajskem vrtu rdeče jagode, da je zletel nato na vrbo počivat, da je sladke jagode deloma prebavil, deloma je pa ostavil na vrbi nekaj, o čemer ni da bi govoril človek v olikani družbi ali pa pisal v takem-le lepem listu. No, in da je ostalo na vrbi neprebavljeno seme, da je vzkalilo, raslo, cvetelo in — v hipu se ogleda kos in slastno pozoblje prvo jagodo, ki je dozorela na vrbi.

„Oh, dobra je bila,“ se pohvali. „Skoraj tako sladka je, kakor so one na grajskem vrtu.“

„Včeraj je pel škrjanec, da se je vrnil graščak,“ pove vrba. „Daj, povej mu, da zorijo tu jagode.“

„Tega mu že ne grem pravit. Čemu bi vabil druge na jagode, ko jih snem lahko sam. In odebil sem se. Graščaku bi se zahotelo jagod poleg kosove pečenke. O, sladkosneden je. Sam bi splezal na tebe, da bi obral jagode.“

„Ne prenesla bi tolike časti,“ vzdihne vrba.

„Prav gotovo da ne,“ se oglasi hrast. „Komaj še stojiš in votla si, da lahko vleče preprih skozi tebe.“

„Prav praviš. Vsa sem že trhla in čutim, da se mi bliža smrt.“

„Ven z njo iz drevoreda,“ zblekne sosed jagned.

*

Od onih dni je poteklo dokaj časa. Čuditi se je, da še živi stara vrba.

Odkrehnila se ji je že domalega vsa skorja, in tik pri tleh sta se strnili dve luknji tako, da se je skrila oni dan zajec pri eni, lisica ga je pa za uhlje izvlekla pri drugi. Vse veje so so že posušile, le tupatam se v vetru giblje skromna šibica s porumenelimi listi.

A vrtiček na vrbi krasno uspeva. Jagoda se je široko razrasla, poleg nje se je pa naselilo sladko grozdjiče iz grajskega vrta. Reprat bujno cvete in se ščeperi, da ima komaj prostora prva vijolica, ki je vzvela na topli gredici. Prav na vrhu pokimava dolga ržena bilka in pripravlja klas.

„Res, srečo imaš v nesreči,“ pravi šipek. „Veliko si izgubila, pa imaš vsaj nekaj radosti na starost.“

„Skoraj me že teži vsa sreča,“ odvrne vrba. „Slaba sem že in komaj se držim, da ne klonem pod težo.“

„Slabo bo, slabo,“ prerokuje hrast. „Svaril sem te. Misli na mojega votlega strica!“

„Konec itak dojde,“ tolaži bezeg, „bodisi tak ali drugačen. A daleč je še.“

„Kar nič več se ji ne pozna, da je iz našega rodu,“ si šepčejo jagnedi. „Izgubila je skorjo in veje in listje. Ne menimo se več zanjo.“

Noč je. Iz ruše vrhu vrbe oprezno prileze deževnica. Lepo rejena je, debela in dolga.

„Pozdravljena,“ ji kliče vrba. Vedela sem, da še živiš, a nisem te še videla. Kako si pa prišla tu sem?“

„Kos me je izgubil iz kljuna, pa samo polovica me je bilo. Druga polovica je ostala na njivi, kjer me je pobral črnavs.“

„Pa si se lepo pozdravila in zredila.“

„O, lahko mi je to. Če izgubim kos trupla, mi zraste nov kos, in zopet sem cela. Ali poznaš tega-le mladiča, ki je tu poleg mene pravkar pribodel iz zemlje? Pa klobuček ima na glavi.“

„Kako bi ga poznala. Vsa slaba sem že, in spomin mi peša. Kdo pa je to?“

„Pred letom sem ga polegnila v zemljo z listom vred, ki je bil prirastel nanj. List sem pojedla, a njemu nisem mogla kaj. Bil je želod. Vzkalil je, in sedaj imaš poleg drugih gostov tudi majčken hrast.“

„Oh, hrast! Skoraj bi ne verjela.“

„Verjemi ali ne. Vihar je razmetaval želod vsevprek. Ta-le je padel na tvoj vrtiček.“

„Praviš, da je tam na vrbi moje dete?“ se oglasi hrast.

„Res je, in jako sem vesela malega hrastiča.“

„Budalost je to,“ se razsrdi hrast. „Neumnost! Na vrbi mi sinček gotovo umrje.“

„Umrjemo vsi!“ doda bezeg.

*

Graščak se izprehaja z oskrbnikom po drevoredu. Dolgo vrsto let ga ni bilo doma. Vse mu je novo in tuje.

Pred vrbo postoji in jo gleda z nemilim očesom. „Odstranite mi to nesnago! Kar slabo mi je, ko gledam to podrtino.“

Tako pravi graščak oskrbniku in odide. Oskrbnik pokima, pa si misli, da ima gospoda svoje muhe.

„Pripravi se,“ zakliče hrast vrbi „In ne jezi se! Bolje je, da hitro končaš.“

„Bolje je, bolje,“ žalostno odgovarja vrba. „A še bi rada živela. Žal mi je tudi dragih gostov.“

„V spomin na lepo življenje umro laže,“ meni šipek.

„Počakajmo,“ tolaži bezeg. „Mnogo sem trpel, in usoda je korakala preko mene s trdimi koraki, a še živim. Počakajmo!“

„Konec bo sramote,“ se oglasi bližnji jaged.

„Konec, konec!“ vrši ves drevored.

Drugi dan prikoraka oskrbnik s sekiro v roki. V hipu, ko hoče zamahniti, zazre na vrbi grmiček rdečega grozdjiča z velikimi, zreliimi jagodami. Utrga jagodo in pokusi.

„Prav tako grozdjiče imamo na vrtu,“ pomisli. „Kako je neki prišlo to na vrbo?“

„Oskrbnik! Oskrbnik!“

Ves zasopljen priteče graščakov sinček: „Počakaj, da vidim, kako pade vrba.“

Oskrbnik mu pokaže zrelo grozdjiče na vrbi.

„Vzdigni me, vzdigni, da sam natrgam grozdjiča!“ Na vse grlo se dere razvajeni gospodek, oskrbnik ga pa dobrovoljno privzdigne ob trhlenem deblu proti vrhu. Nevarno poka preperelo drevo, slabotne vejice se lomijo, in poslednji ostanki skorje padajo oskrbniku na škornje.

„Oj, kakšen lep vrtiček je tu zgoraj!“ zavrisne deček in oberoč objame gredico na vrbi.

„Grozdjiče je tu in jagode in majhen hrast in regrat pa rženo klasje, oh! Čakaj, da grem po sestrico. Spusti!“

Že stoji deček na tleh: „Da mi ne posekaš vrbe! Da mi je ne posekaš, preden se ne vrnem!“

„Ukazal je gospod graščak.“

Pa stisne pohlačar pesti: „Da mi ne posekaš vrbe, ti pravim! Če jo posekaš, te bom odslovil, ko bom gospodar!“ In oddirja po drevoredu.

Oskrbnik sede in čaka, pa si misli, da ima gospoda svoje muhe, tudi če je še v kratkih hlačah.

„Ali vam nisem pravil, da počakajmo,“ zakliče bezeg.

„Važni trenutki so to. In težki,“ vzdihne vrba. „Da bi le vzdržala. Nemilo je lomaval po meni gospodek.“

„Moraš vzdržati, da vidimo, kaj se zgodi,“ jo bodri šipek.

„Nič se ne zgodi,“ ga zavrne hrast. — „Vrba je doživela nevažno življenje.“

Deček se vrača z očetom. Oskrbnik privali kamen, graščak se postavi nanj in pogleda na vrbo.

„Resnično, čuditi se moram, zakaj podobnega še nisem videl. He, kakšne jagode!“

Utrga jagodo in jo pokusi: „Skoraj boljša je nego one na vrtu.“

„Ali posekamo drevo?“ vpraša oskrbnik.

„Nikakor ne! Grdo bi bilo to in greh. Na vsem posestvu nimam tako zanimivega drevesa. Zvežite vrbo z železnim obročem in ogradite jo, da je ne poderejo krave. Vesel sem, da sem jo rešil.“

„Gospoda ima vsak trenutek druge muhe,“ pomisli oskrbnik, pa napravi, kakor mu je ukazal graščak.

In kadar vodi ta tujce po drevoredu, se vselej ustavi v presledku med jagnedi in izkazuje znamenitosti samoraslega vrtička vrhu vrbe.

„Razgnal bi me ponos, ko bi ne bila okovana,“ pripoveduje vrba sosedom. „Preveč mi je časti.“

„Kar v glavo mi ne gre in žal mi je skoraj, da nisem votel,“ govori hrast sam sebi.

„Vse je kot bajka,“ se čudi šipek. „Pripovedoval jo bom vsem pticam, ki me obiščejo.“

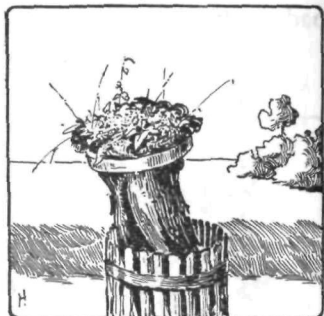
„Pravzaprav sem jaz započel bajko. A bolje je bilo prej, ko smo se skrivali na vrbi v vejevju. Če sedem sedaj-le tja v vrtiček, lahko v hipu kdo pogleda vanj in se čudi, pa me prepodi.“

„Ali ste slišali tovariši, kaj je povedal včeraj graščak tu v drevoredu?“ vpraša prvi jagned sosedo.

„Slišali smo,“ mu odgovarjajo po vrsti.

„Da smo čisto navadni jagnedi, je rekel, vrba pa da je nekaj posebnega. Oj, ta sramota! Uh!“

„Uh, uh, uh! vrešči po drevoredu od konca do konca.“

*

Tisto zimo je razsajal strahovit vihar tako, da so se globoko klanjali jagnedi v drevoredu.

„Tega ne vzdržim!“ zaječi vrba in se s pokom prelomi prav pri tleh. Daleč se odkotali po ledeni cesti železni obroč, ograja se prevrne v sneg in na njo mrtva vrba.

Grozdjiče in jagodo in hrastič in regrad — vse raznaša vihra. Na snegu leži deževnica in se vije v smrtnem boju: „Presekali bi me na dva, na tri kose, a tega ne prebolim. Zemlja je trda in — zebe me — ostani, svet, za menoj!“ Pa umrje.

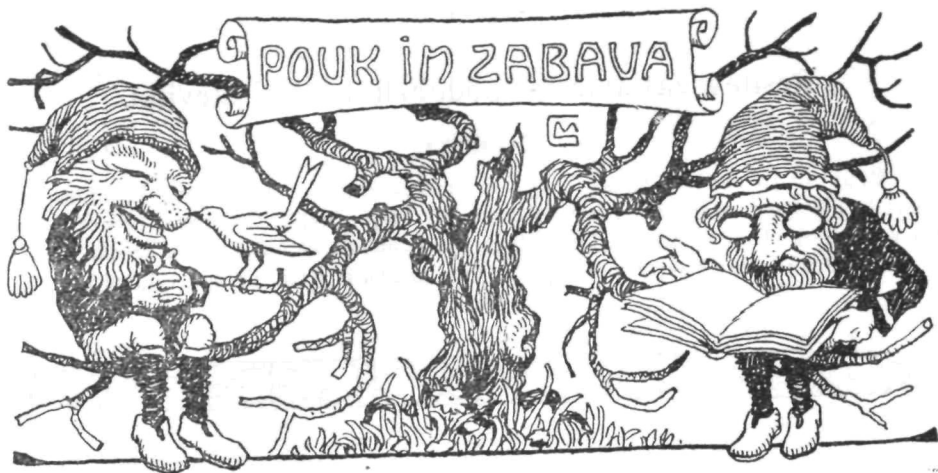
Svež sneg pokrije spomine.

Prihodnjo pomlad so oznažili oni prostor, a niso zasadili novega drevesa. Graščak je še dolgo pripovedoval tujcem o vrbi, ki je imela v glavi vrtiček.

Šipek še živi in pripoveduje pticam bajko o vrbi. In ptice jo pripovedujejo drugod. Hrast še danes ne ve, kako bi sodil o vrbi, in bezeg trdi, da je on vse vedel že prej. Kosa je ujel grajski maček in si ga je privoščil za kosilo.

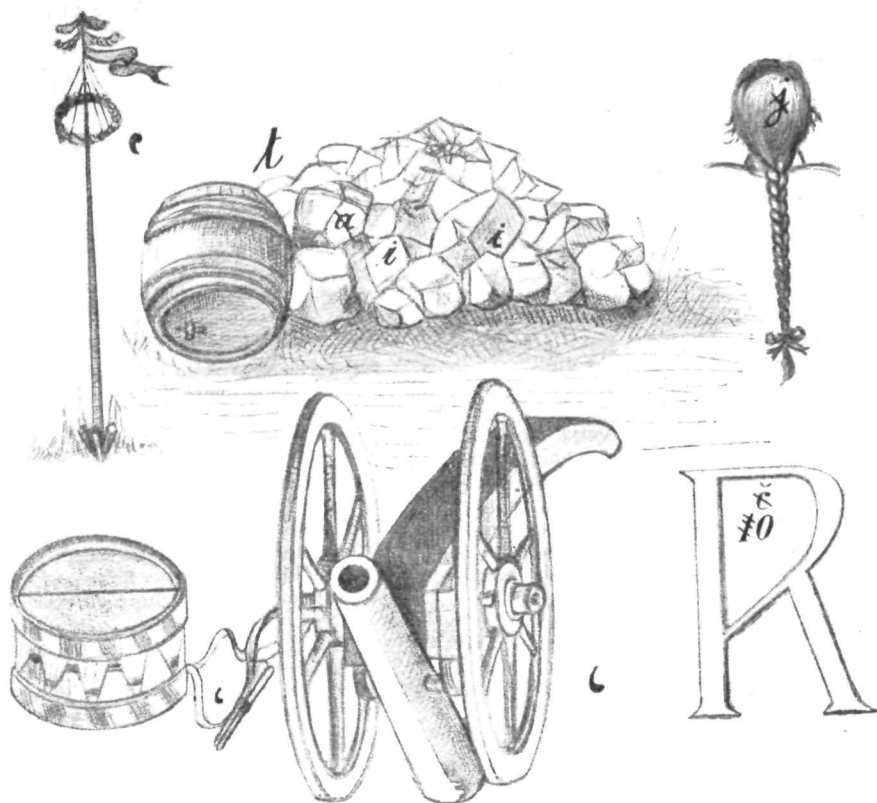
Jagnedi pa stojijo lepo v vrsti, visoki in tenki kot nekdaj, in njih šelost je tožba o užaljenem ponosu.

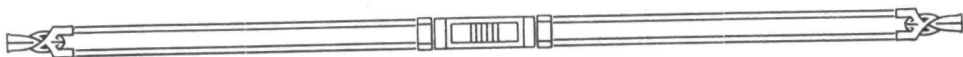

Zastavica v podobah.

Priobčil *Gustav Štupar.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v osmi številki.

Klobasa.

Prav so jo rešili: Minka, Slavka in Franček Zacherl v Ljutomeru; Lizi Einspieler, učenka iz Ljubljane; Olga Weinhard v Dornovi pri Ptujju; Srečko Grmovšek, učenec IV. razreda v Pilštajnu; Ciril Spindler v Celju; Ivica Pakiž, Marica in Anica Klun, učenke meščanske šole v Šmihelu pri Novem mestu; Mira, Vida in Marija Klun, učenke v Ribnici.

Najdražja pipa.

Najdražjo pipo na svetu ima perzijski vladar (šah). Pipa je pokrita z dragulji in je vredna dva milijona kron. Za čuvanje te pipe je postavljen poseben uradnik, ki nosi naslov čuvaja kraljevske pipe.

Zrakoplov in orel.

Francoski zrakoplovec Vedrines je letos spomladi letel s svojim zrakoplovom iz Pariza v Madrid. O tem poletu je pripovedoval ta-le zanimiv dogodek: »Letel sem v zraku, ko opazim v bližini leteti orla. Izkušal sem ga ujeti, ali ptič je pokazal, da leti hitreje nego jaz. Nato pa je orel napadel zrakoplov, ki se je tudi zaletaval v orla. Trikrat me je napadel orel, a končno je uvidel, da ne more tekmovati z letalnim strojem ter je ostal za menoj.«

Iz zgodovine kolere.

Ni še niti sto let, odkar je v Evropi znana kolera, ki še sedaj razsaja in mori. Od davnih časov udomačena v Indiji, se je začela kolera šele leta 1847. širiti in potovati. Kitajska, Perzija, azijska Rusija so v dvajsetih letih minulega stoletja trpele od te bolezni, ki se je pojavljala epidemično. Leta 1829/30 je kolera prvokrat stopila na evropsko ozemlje v ruski Poljski, leta 1831 v Nemčiji. Ruska vlada je bila koncem leta 1829 razpisala nagrado 75 tisoč frankov za najboljšo delo o naravi, vzroku in zdravljenju kolere. — Leta 1832 je silno razsajala kolera na Francoskem in Angleškem, odkoder so jo zanesli v Ameriko. — Tedaj so bili proti bolezni popolnoma brez vsake moči, ker se pri nji ni moglo ničesar storiti s puščanjem krvi — medicino proti vsem boleznim, kakor so puščanje krvi imenovali — in tudi z drugimi raznimi sredstvi, ki so

jih tedaj rabili v boleznih. Že tedaj pa so z uspehom rabili za pobijanje kolere opium, potem med in kamilčni čaj. — Beseda kolera prihaja iz grškega jezika; cholera pomeni proliv. Nekateri izkušajo to ime izvajati iz hebrejskega Chole ra, kar bi pomenjalo slabo bolezen, ali to ni točno.

Zadnja Francozinja, ki je govorila z Napoleonom.

V Troyesu na Francoskem je umrla v 102. letu vdova Millot. Ona je bila zadnja Francozinja, ki je še videla slavnega cesarja Napoleona I. in tudi z njim govorila.

Najstareji zvon v Dalmaciji.

V zvoniku cerkve sv. Štefana v Janjini v Dalmaciji se baje nahaja najstareji zvon, ki nosi napis in letnico 1414 ter bo torej v treh letih slavil petstoletnico, odkar plava njegov glas iz visokih lin.

Najstareji človek na svetu.

Najstareji človek v Avstriji živi baje na Štajerskem. Imenuje se Steinacker, a sedaj mu je ravno 117 let. Sodeloval je v Napoleonovi vojni proti Rusiji. Ko mu je bilo 105 let, so ga predstavili cesarju kakor najstarejšega človeka. Kakor poročajo sedaj z Dunaja, so oblastnije poslale mnogim štajerskim občinam poziv, da preiščejo, kje prebiva omenjeni starec in da jim to takoj sporočijo. Gre bržkone o kaki podpori, ki naj bi sedaj razveselila starca.

Ljudožrci.

Iz Londona poročajo: Glasom vesti iz Bome v Kongu so črnici pojedli dva služabnika angleškega konzula. Konzul je odpisal tjakaj oddelek vojakov, da kaznujejo ljudožrce.

!Veselošpostovani g.^rDoropoljski!

Oprostite, da Vas nadlegujem s tem pisemcem. Vaš kotichek pa mi je tako prirastel k srcu, da mi ni možno drugače storiti. Preden pa Vam nadalje pišem, dovolite, da se Vam drznem predstaviti: Sem učenec IV. razreda in pohajam v šolo k svojemu očetu; star sem sedem let. — Bil sem tudi že večkrat v Trstu, gledal sinjo Adrijo in videl, kako plovejo po njeni gladini morski velikani. Prihodnjič pa Vam sporočim kaj več, za danes naj bo dosti; vem, da imate mnogo pisem drugih prijateljev, a malo prostora. Sprejmite odlične pozdrave od vdanega

Srečka Kosovela
iz Tomaja pri Sežani.

Odgovor:

Ljubi Srečko!

Sinja Adrija! Ta krasota naše prelepe slovenske zemlje! Kako zakipi človeku srce od navdušenja in občudovanja, ko mu zastrne oči tam ob obelisku na Opčinah v neizmerno sinjo daljo, ki se giblje in valovi pred njim! Blagor Ti, Srečko, da si že večkrat lahko ogledal to krasoto! Koliko je Tvojih vrstnikov širom slovenske domovine, ki hrepene tja do kipečega Jadranskega morja! Kadar zopet stopiš na njegovo obrežje, spomni se vseh tistih, ki bi radi stali na Tvojem mestu — saj so Tvoji bratje, Tvoje sestre — vsi otroci ene matere: slovenske domovine, ki ji je kras in ponos sinja Adrija! — Tej svoji skupni materi priselite ljubezen in zvestobo, da se po vaših mladih, čvrstih silah dvigne njena moč in njena čast! Biti slovenske krvi — bodi Slovencu ponos!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz se drznem Vam pisati to kratko pisemce. Stara sem 11 let in pol. Doma imam še brata Miroslava in sestrico Slavico. Brat je letos naredil maturo za učitelja. Sla-

vica je bila eno³ leto v Marijinem zavodu zaradi nemščine. Jaz sem dosedaj hodila v šolo k očetu. Koncem počitnic pojdeva s Slavico v zavod Šmihel pri Novem mestu. Imamo prav lepo jagnje, ki tako skaklja, pa tudi mlade muce, ki imam z njimi veliko veselje. Čebelice naše, uboge stvarce, pa letos nimajo skoraj nič sladkega lizati, ker je bila suša. Presneto se bojim kolere, ki je že v Trstu, pa mislim, da ji bom ušla v Šmihel, če pride, pa mislim, da je ne bo! Tako me tolaži moja mamica. Z nestrpnostjo in veseljem čakam Vašega vljudnega odgovora Vaša vdana

Štefka Siškovičeva,
nadučiteljeva hčerka v Herpeljah.

Odgovor:

Ljuba Štefka!

Res je težava, da ni nikoli mogoče vsakemu v vsakem pogledu ugoditi. Lepo jagnje imaš in mlade muce — pa bi še strdi rada. Kdo drugi pa ima strd, pa nima jagneta in muc. Vidiš, tako je na svetu! Zato pa bodimo zadovoljni s tem, kar imamo. — Letos je sploh hudo. Suša ne muči samo čebelic, ampak tudi ubogi ljudje trpe, ki ne bodo imeli kruha! Poleg vsega tega pa še tista vaša nadležna kolera! A upati je, da jo spretnost zdravnikov in pazljivost ljudstva samega kmalu uničita. Predvsem pa je treba paziti na snago in red!

*

Čestiti gospod Doropoljski!

Ker sem čital v »Zvončku«, da radi prebirate otroška pisma, želim Vam tudi jaz kaj pisati. Toda ker Vam pišem prvič, ne vem sam, kaj bi pisal. Upam pa, da mi ne boste zamerili. V šolo hodim že šesto leto. Imam veselje do šole. Od doma do šole imam četrto ure. V šoli dobivam iz knjižnice tudi knjige, ki jih kaj rad čitam. Ravno sedaj imam eno; imenuje se »Iz raznih stanov«. Ne daleč od našega doma stanuje

teta, h kateri jaz kaj rad hodim v vas in ji za kratek čas preberem kako povest. Moja dva brata se učita v Vižmarjih za mizarja. Starejši brat Jože že služi, mlajši brat Tone pa se je šel prvo nedeljo po Svečnici učiti. V Ameriki pa imam očeta in sestro. Oče je tamkaj že sedmo leto, sestra bo pa četrto. Doma smo sedaj samo trije: mati, sestra in pa jaz. Prav zahvalil bi se Vam, če bi mi odgovorili.

Vljudno Vas pozdravlja

Kozma Trunkelj,
učenec III. razr. na Krki.

Odgovor:

Ljubi Kozma!

Praviš, da ne veš, kaj bi pisal, pa si mi vendar povedal toliko zanimivega o svoji rodovini. Kajne, kako vas je usoda razdelila daleč po svetu? A vem, da ste v mislih dostikrat združeni, in upam, da pride čas, ko se boste v rodovinskem krogu veselili srečnega snidenja

*

Dragi gospod Doropoljski!

Namenila sem se Vam pisati, kaj sem se naučila v šoli in kateri predmeti mi najbolj ugajajo.

Konec šolskega leta se bliža, in kmalu nastopijo počitnice. Vsak si misli, kaj bo te počitnice delal, s čim se bo kratkočasil. Posloviti se bo treba od vseh svojih dobrih prijateljev in prijateljic. Kaka žalost se polasti tistega, ki vidi, da se letos ni ničesar naučil in bo moral zaostati. Kako vesel pa je tisti, ki je vse leto lepo napredoval in tako ponese koncem leta domov lepo izpričevalo. Koliko lepega in koristnega sem se naučila tudi jaz v tem letu! Res, nikdar mi ne bo žal po njem.

Izmed vseh šolskih predmetov mi še najbolj ugaja zgodovina in zemljepis. Prva, ker opisuje slavna dela vseh narodov in časov, junaštva posameznikov, slavne bitke in imenitne iznajdbe; velika dela slavnih mož, vojskovodij itd. Druga pa me uči spoznavati sosednje in daljne narode, uči me njihovega življenja, šeg in navad. V zemljepisu sem spoznala tudi veliko obširnost slovanskih držav, kot Rusije, Bolgarske, Srbije itd., ki vse čutijo z ubogo Slovenijo. Ponosna sem, da sem hči naroda, ki ima tako veliko sorodstvo.

Računstvo pa se mi zdi jako dolgočasno in je prava muka zame. Dasi napravim in izpolnim dobro skoro vse računske naloge, mi je vendar ljubše, kadar dobimo kako prosto nalogo.

Mnogo sem si letos pridobila na znanostih in zato se moram v prvi vrsti zahvaliti našemu velecečenemu gospodu nadučitelju, ki se je mnogo z menoj potrudil. Ker ga jaz nisem mnogokrat popolnoma slušala, ga zato prosim oprostjenja.

Sploh se rada učim in res neizrečeno mi bo žal, kadar bom primorana obešiti šolo na klin.

Srčno Vas pozdravlja Vam vdana

Ljudmila Fajgljeva,
učenka III. razr. ljud. šole v Ajdovščini.

Odgovor:

Ljuba Ludmila!

Malokatero pismo — pa sem jih dobil že lepo število! — mi je tako ugajalo kakor Tvoje. Kaže mi, da si vrla učenka, in trdno upam, da taka tudi ostaneš. Prepričan pa sem, da bo s Tvojim pismom zadovoljen tudi Tvoj gospod padučitelj, in tako si, glej, ustregla na vse strani! Srečno roko imaš!

Kotičkove risbe.

J. C.: Juhej, dokler smo mladi!

